

KANDIDATUPPSATS I BIBLIOTEKS- OCH INFORMATIONSVETENSKAP
AKADEMIN FÖR BIBLIOTEK, INFORMATION, PEDAGOGIK OCH IT
2022

Vem får tillträde?

En studie om medierapporteringen av tillträdesförbud på bibliotek

CAROLINA KARLSSON

HÖGSKOLAN
I BORÅS

© **Carolina Karlsson**

Mångfaldigande och spridande av innehållet i denna uppsats
– helt eller delvis – är förbjudet utan medgivande.

Svensk titel:	Vem får tillträde? En studie om medierapporteringen av tillträdesförbud på bibliotek
Engelsk titel:	Who gains access? A study on the media reporting of bans on access to libraries
Författare:	Carolina Karlsson
Färdigställt:	2022
Abstract:	<p>This bachelor thesis explores the discussions and discourse in the media concerning the law proposal that makes Swedish public libraries able to temporarily ban patrons from entering the premises, if the patron causes disturbance or harasses library staff or other patrons.</p> <p>To examine this, discourse analysis is used both as a theoretical and methodological framework. Theories from both Michael Foucault's thoughts on discourse and power and Ernesto Laclau and Chantal Mouffe's discourse theory is applied to study the empirical material, consisting of 36 articles both debate and editorial.</p> <p>The analysis reveals three discourses, the conclusion drawn from the analysis is that there is no coherent view on the law proposal on banning patrons. And that the issue is complex when it comes to applying the ban in reality.</p>
Nyckelord:	Tillträdesförbud, folkbibliotek, biblioteksdebatt, fri åsiktsbildning, demokrati, diskursanalys.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	2
1.2 Problemformulering	4
1.3 Syfte och frågeställning	5
1.4 Avgränsning	5
2. Tidigare forskning och litteratur	6
2.1 Folkbibliotekens uppdrag och roll	6
2.2 Folkbibliotek som plats	7
2.3 Folkbibliotek och social oro.....	8
2.4 Sammanfattning	10
3. Teori och metod	11
3.1 Diskursanalys	11
3.1.1 Diskursteori.....	11
3.1.2 Diskursbegreppet	12
3.1.3 Foucault	12
3.1.4 Diskursanalytiska begrepp	13
3.2 Empiriskt material.....	13
3.2.1 Avgränsning i tid	14
3.2.2 Urval	14
3.2 Analysmetod	16
3.2 Forskningsetiska aspekter	17
4. Diskursanalys	18
4.1 Diskurserna	18
3.1.1 Den demokratiska diskursen	18
3.1.2 Skyddsdiskursen	19
3.1.3 Den auktoritära diskursen	20
4.2 Subjektspositioner	21
5. Diskussion	23
4.1 Diskussion.....	23
4.1 Slutsats	25
4.1 Förslag till fortsatta studier	26
Källförteckning	27
Artikelförteckning över empiriskt material	30

1. Inledning

“Risken att övervärdera somliga politiska beslut eller händelser, eller att undervärdera andra, är stor. Bara historien kan så att säga avgöra vad som verkligen var historiskt viktigt. Och även det, vet vi, är ständigt utsatt för omprövningar. Med sådana reservationer ska vi nu ta oss an de dokument, beslut och allmänna förhållanden som är de som råder när den här texten skrivs.” (Frenander, 2012, s. 77)

Med jämna mellanrum cirkulerar biblioteksdebatten upp på kultursidorna, en debatt vars fokus skiftat allteftersom tiderna förändrats (se Hedemark, 2017; Högrell, 2018). Kulturskribenten och bibliotekarien Ida Westin pekar i sin artikel ”Vilken roll ska biblioteken ha?” på skribenten Ivar Arpi som en av de som hösten 2021 blåste liv i biblioteksdebatten, när han i en artikel undrade vem som vinner på att folkbiblioteket blivit ett potpurri av fritidsgård, härbärke och socialkontor. Westin proklamerar att de beslut införandet av it-vårdar och nedskärningar av bibliotek, i detta fall politikerna i Stockholms stad anser hon visar på ett kunskapsförakt från politikerna gentemot bibliotekariekåren. Därtill menar hon att det i förlängningen riskerar att hota det demokratiuppdrag som enligt bibliotekslagen åligger folkbiblioteken.

Sedan tidiga år har folkbibliotekens roll präglats starkt av det omgivande samhället och den kulturpolitik som förts. Som en delvis politiskt styrd institution är folkbiblioteken i viss mån beroende av de kulturpolitiska beslut som förs i kommunerna, samtidigt som invånarnas förväntningar och uppfattningar om biblioteken är viktiga för att bibehålla legitimiteten (Hedemark, 2009). Anders Frenander (2022), professor i idéhistoria, svarar på Westins (2022) debattinlägg i en artikel i Biblioteksbladet, där han belyser att politikerna i viss utsträckning sätter ramarna för verksamheten genom att bestämma över hur anslagen fördelas inom kommunen, men poängterar att själva kärnverksamhetens innehåll överlåtits till biblioteksverksamheten.

En viktig aspekt som ofta yttras i relation till bibliotekens värde är de facto att biblioteken är till för alla. Bibliotekslagen (SFS 2013:801) kungör ett lagstadgat erkännande om allas rätt till bibliotek. Hedemark (2009) poängterar att folkbibliotekens legitimitet är beroende av samhällets positiva uppfattning av verksamheten och att bibliotekens relevans består så länge samhällets, eller om man så vill allmänhetens, uppfattning om biblioteksverksamheternas relevans kvarstår. Följaktligen kan det därför påstås vara genom denna relation, den mellan allmänheten och biblioteken, som legitimiteten uppstår tillika bibehålls.

Den traditionstyngda bilden av biblioteket som en tyst plats har under senare årtiondena kommit att utmanas av idén om biblioteket som samhällets vardagsrum. Oavsett vilken uppfattning om vad bibliotek ska vara, är det en plats dit människor kommer med sina respektive olika förväntningar, toleransnivåer och behov. Där individens skilda förväntningarna på vad biblioteksverksamheten ska, eller bör, göra och vara, i kombination med idén om att bibliotek som samhällets öppna rum. Något som, av naturliga skäl, bidrar till att bibliotek blir en samhällelig smältdegel. En reflektion av samhället i stort och kanske främst

närsamhället. Sammantaget riskerar det att utgöra en potentiell konflikt både användare emellan, gentemot bibliotekens personal och mot bibliotekens demokratiska uppdrag.

En aspekt av biblioteksdebatten som de senaste åren kommit att stegra är diskursen kring det som betecknas som stök och oroligheter på bibliotek. Till följd av ökade rapporter om ordningsstörningar på landets bibliotek väcktes frågan om det skulle instiftas ett tillträdesförbud. Något som kom att föranleda det lagförslag som Regeringen presenterade 27 december 2021 där det föreslogs att även allmänna badanläggningar och bibliotek omfattas av tillträdesförbud från och med 1 juli 2022 (Regeringen, 2021).

1.1 Bakgrund

Från och med våren 2021 kan individer förbjudas tillträde till, eller att vistas i, en butik om det finns särskilda bakomliggande omständigheter som indikerar på att denne riskerar begå brott eller allvarligt trakassera någon på platsen. Individer som bryter mot tillträdesförbudet kan komma att dömas till böter eller fängelse om högst 6 månader (SOU 2021:34). För bibliotek kommer även de individer som påtagligt stör verksamheten eller orsakar betydande skada på bibliotekens egendom, att vara giltiga anledningar för att individen ska kunna åläggas med tillträdesförbud. Tillträdesförbudet gäller högst ett år och utfärdas av åklagare efter en skriftlig ansökan från huvudmannen eller efter att en polisanmälan utförts av tredje part men det kräver att ett samtycke från huvudmannen inkluderas. Det är endast personer över 15 år som kan åläggas tillträdesförbud (SFS 2022:406).

En bakgrundsfaktor till lagförslaget är den rapport som Brottsförebyggande rådet (2020) på uppdrag av regeringen utförde för att uppskatta förekomsten av brott- och ordningsstörningar på kommunala simhallar och folkbibliotek. Rapportens syfte var att skapa ett underlag till regeringens övervägande om även kommunala simhallar och bibliotek skulle omfattas av det tillträdesförbud som sedan tidigare redan gäller för butiker (Brottsförebyggande rådet [Brå], 2020).

Med hänvisning till återkommande rapporter om oroligheter på bibliotek, presenterade Sverigedemokraterna 2019 en motion där en punkt berörde huruvida biblioteken kan "säkras från grupper som använder bibliotek till annat än det tilltänkta syftet" vid landets biblioteksverksamheter. Bland annat åberopas en åtgärdsplan för hur miljön kan göras tryggare för de som studerar och arbetar på biblioteken (Motion 2019/20:338). I en tidigare partimotion gällande bibliotek återfanns ett förslag att neka individer som inte är svenska medborgare tillträde till biblioteken. Något som kom att strykas ur senare presenterade partimotioner. Båda motionerna lyfter fram bibliotekens funktion och roll som kunskapsförmedlare som ska vara "tysta lugna oaser i det annars brusiga offentliga rummet" (Motion 2016/17:2208).

När fackförbundet DIK publicerade resultatet av sin interna undersökning i *Samhället drar sig tillbaka - en rapport om arbetsmiljön på våra bibliotek* (2019) framkom en skildring av ordningsproblem, stök och social oro. Enligt den statistik som redovisas i rapporten har den sociala oron ökat och med det även

problemen (DIK 2019:2). Även fackförbundet Vision har i sin granskning av sina medlemmars arbetsmiljö noterat att det de kallar ordningsproblem blivit allt påtagligare (Loman & Mokhtari, 2020). Utifrån sin analys av rapporten anser DIK att det finns en korrelation mellan problem på bibliotek och områden med utsatthet, däribland storstädernas förortsområden. Områden där bibliotek benämns ha stor potential att göra avgörande nytta för sitt närområde. Brå (2020) pekar även i sin rapport på den ökade förekomsten av bråk och ordningsstörningar på bibliotek och förkunnar att de bibliotek som är värst drabbade av incidenter ofta ligger i eller nära en större stad. Respondenterna i DIKs rapport nämner å sin sida det förändrade samhället som den främsta orsaken till den ökade sociala oron som återfinns vid landets biblioteksverksamheter. Som en förlängning till det påpekandet betonar flertalet av respondenterna biblioteken som en av de få kvarvarande öppna platser för allmänheten (DIK 2019:2). Trots att svarsfrekvensen hos respektive fackförbunds arbetsmiljöundersökningar med endast drygt hälften vardera kan anses vara relativt låg, menar DIK att resultatet är representativt för yrkeskåren beträffande ålder, kön och bibliotekstyp (Clemens, 2021). Att biblioteken ses som en av de sista kvarvarande öppna platserna i samhället har skett i takt med att myndigheter, kommunala verksamheter och andra samhällsliga stödfunktioner har minskat sin fysiska närvaro och att allt fler verksamheter numer hänvisat till biblioteken för hjälp.

Det är dock inte första gången som frågan om tillträdesförbud på allmänna platser utreds. Utan det har utretts vid flera tillfällen, ur olika perspektiv och i olika former. Men, då de tidigare förslagen saknat stöd, har dessa inte lett till någon lagstiftning om tillträdesförbud (Jones, 2022). Exempel på ett av dessa förslag är departementspromemorian Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott (Ds 2019:1) däri ett eventuellt tillträdesförbud till butiker, simhallar och bibliotek utreddes. Promemorians utredare konstaterar att det inte föreligger tillräckligt starka skäl för att införa tillträdesförbud. I yttrande angående samma departementspromemoria (Ds 2019:1) framhåller Svensk biblioteksförning (2019) att det finns goda principiella, tillika praktiska skäl, att inte införa en lagreglering varför de avstyrker förslaget. I yttrandet betonas att biblioteken ska vara en trygg plats, dit alla ska kunna känna välkomna att vistas i och ta del av bibliotekens utbud. Enligt Svensk biblioteksförning skulle denna form av utestängande, eller enligt deras ordval en portning, från bibliotek kränka den enskilda individens lagstadgade rätt till biblioteksverksamhet. De påtalar även att problem med bristande ordning är, och alltid har varit, ett förekommande inslag i bibliotekens dagliga verksamhet, som det bör gå att finna andra lösningar på än en inskränkning av den grundlagsstadgade rörelsefriheten för att säkerställa besökare såväl som medarbetarnas trygghet.

Förekomsten av ordningstörningar på somliga av landets bibliotek är något intresseorganisationer, myndigheter och medarbetare är ense om. Hur det ska hanteras skiljer sig däremot åt. Till skillnad mot Svensk biblioteksförning som har tagit avstånd till tillträdesförbudet, är de två fackförbundens medlemmar positivt inställda till förbudet. Även frågan om hur lagen praktisk ska kunna efterlevas kvarstår som delvis problematiskt. Efter det att lagförslaget presenterats i december kommenterade Svensk biblioteksförnings generalsekreterare Karin Linder med ett inlägg till debatten, där lagens praktiska

efterlevnad hos biblioteken nämns som ett av deras argument mot införandet av tillträdesförbud. Konsekvenserna av lagförslaget ses som ett direkt hot och inskränkning av alla människors rätt att ha tillgång till bibliotek. Där biblioteken, i egenskapen av att vara ett samhällets öppna rum med fri tillgång både för att besöka och ta del av utbud som erbjuds utan inkasserings- och id-kontroller, nu står hotat (Linder, 2022). Linder menar därtill att biblioteken redan har verktyg för att hantera de ordningsstörningar som förekommer och att ”trygga biblioteksmiljöer bygger på ansvarstagande från huvudmännen. [...] Det är ett långsiktigt arbete som bygger på en förståelse för att det som händer i biblioteket ofta är en spegling av det kringliggande samhället” (Linder, 2022).

1.2 Problemformulering

Sveriges offentligt finansierade bibliotek omfattas sedan 1996 av bibliotekslagen (SFS 2013:801), vilket också är det ramverk som formulerar uppdraget och sätter ramarna för verksamheten som bedrivs på landets offentligt finansierade bibliotek. De allmänna biblioteken ska enligt lag finnas till för alla, de ska verka för det demokratiska samhällets utveckling samtidigt som de ska erbjuda fri åsiktsbildning. Bibliotekslagen fastslår att biblioteken ska finnas tillgängligt för alla. De delar i bibliotekslagens §2 (SFS 2013:801, §2) som förtydligar att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning vilar direkt mot grundlagarna; tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (SFS 2018:1801; SFS 2018:1802). Andra viktiga principer för biblioteks-verksamheterna är förbudet mot censur, liksom den informationsfrihet som i Sverige regleras via regeringsformen vilken fastslår att all offentlig makt utgår från folket.

Bibliotek ska å ena sidan vara ett öppet demokratiskt rum, dit alla är välkomna och där åsiktsfrihet värderas högt, å andra sidan kan biblioteksverksamheterna behöva sätta vissa begränsningar för att exempelvis: skydda specifika användargrupper. Det kan exempelvis handla om en reglering av vilka hemsidor bibliotekets datorer har åtkomst till, som ett led i skyddande av den prioriterade användargruppen barn och unga. Denna typ av motsättningar, eller intressekonflikter, återfinns i olika skepnader vilket även är något som jag anser återfinns i lagen om tillträdesförbud (SFS 2022:406). Biblioteket, som institution, är för många synonymt med fri tillgång, både gällande bibliotekets fysiska rum likaså tillgången till det utbud som biblioteksverksamheterna erbjuder. Den nya lagen om tillträdesförbud (SFS 2022:406) innebär potentiellt en konflikt mot bibliotekstillgången när verksamheterna själva kan bestämma över vem som får tillträde att åtnjuta den lagstadgade nyttjanderätten av bibliotek. Det blir således en kamp mellan allas lagstadgade rätt till bibliotek, kontra möjligheten att reglera förekommande stök och oroligheter. Vilket ur en annan synvinkel kan beskrivas som; att hindra enskilda individer för kollektivets väl.

Eftersom beslutet att även allmänna bibliotek skulle omfattas av lagen om tillträdesförbud (SFS 2022:406) nyligen hunnit träda i kraft, har området av förklarliga skäl ännu inte hunnit studeras inom det biblioteks- och informationsvetenskapliga fältet. Denna uppsats, där diskurserna inför beslutet är i fokus, kan därför ses som ett bidrag till denna forskningslucka.

1.3 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte är att bidra med ny kunskap om de diskurser som framkommer i debatten om tillträdesförbud på bibliotek. För att nå studiens syfte utgår jag från följande frågeställningar:

- Vilka diskurser går att identifiera utifrån det empiriska materialet?
- Vad finns det för olika åsikter, argument och motargument i debatten om tillträdesförbud?
- Vilka aktörer kommer till tals, och hur förhåller de sig till varandra?

1.4 Avgränsning

I det allmänna biblioteksväsendet ingår flera typer av offentliga bibliotek. Även om de är till för alla har de olika uppdrag och därmed riktas även deras primära ansvar mot olika grupper. Det som särskiljer folkbibliotek från exempelvis universitets- eller högskolebibliotek är att folkbibliotekens ansvar är mot allmänheten, medan de sistnämnda har sitt primära ansvar gentemot studenter och forskare (KB, 2021). I denna studie är fokuset främst på folkbibliotek, eftersom det är folkbibliotek som har det främsta ansvaret gentemot allmänheten.

2. Tidigare forskning och litteratur

I detta kapitel redogörs för några av de tidigare studierna som berör uppfattningar av bibliotek som plats, oroligheter och bibliotekens roll i samhället. Även om mediebilderna av bibliotek har blivit utforskade av välrenommerade representanter av det biblioteks- och informationsvetenskapliga forskningsfältet så har oroligheter på biblioteksverksamheter störst representation inom studentuppsatser. Av denna anledning har några av de relevanta kandidat- och masteruppsatser på området därför valt att inkluderas.

2.1 Bibliotekens roll

Folkbibliotekens uppdrag och roll, samt dess förändringar över tid är något som har utforskats i flertalet studier. I antologin *”Styra eller stödja : Svensk folkbibliotekspolitik under hundra år”* redogör Anders Frenander (2012) för hur biblioteksverksamheternas syfte och uppdrag skiftat från 1900-talets början till idag. Redogörelsen följer utvecklingen från den viktige bibliotekspionjären Valfrid Palmgrens bildningsideal och samhällets utveckling, tillika förmodade påverkan, på biblioteksverksamheternas utveckling över det gångna århundradet. Trots att en sammanfattning av hur de svenska ekonomiska förhållandena ger en bedräglig bild av en rätlinjig och kontinuerlig utveckling, vore det ändå felaktigt att ringakta eller påstå att den samhälleliga- och ekonomiska utvecklingen inte haft någon påverkan på bibliotekens nuvarande utformning. Frenander fastslår därtill att ”Den digitala tekniken, internet och sociala medier har haft och fortfar att ha ett omvälvande inflytande över bibliotekens roll, organisering och arbete” (2012, s. 76).

Åse Hedemarks (2009) avhandling *”Det föreställda folkbiblioteket - En diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970-2006”* redogör för hur synen på folkbibliotekets uppdrag och funktion förändrats över tid. Genom att analysera de debatter och diskurser rörande folkbibliotek som uppstått i svenska medier inom studiens tidsperiod, kan tre diskurser rörande folkbibliotekets roll och verksamhet uttydas. Den bokliga diskursen som betonade läsning och den tryckta boken förekommer under hela tidsperiod. Allaktivitetsdiskursen som förespråkar kulturella och politiska evenemang kom att dominera under 1970-talet. På 1980-talet dök sedan den informationsförmedlande diskursen upp där fokus låg på de informerande delarna av arbetet, där prioritering låg på ny teknik och andra då nyare former av media än den tryckta boken. I analysen framkommer dessutom att det finns en begränsning gällande vilka som tillåts uttala sig om biblioteksdebatter i media där författarna regelbundet kommer till tals, och således även besitter makt, emedan bibliotekariernas argumentationer helt saknas (Hedemark, 2009). Detta är en högst intressant slutsats, eftersom författarna indirekt är med och bidrar till utbudet på landets bibliotek. Medan bibliotekarierna är de som är de som arbetar vid biblioteksverksamheterna, och därigenom är direkt påverkade av den utveckling som sker inom biblioteken.

Hedemark (2009) observerar dessutom två viktiga aspekter av folkbibliotek vilka hon anser saknar representation i det insamlade materialet; bibliotekens

roll som mötesplats och bibliotekens betydelse för att säkerställa integration, vilket enligt Hedemark (2009) kan ses som ett resultat av att den bokliga diskursen till stor del dominerat debatten. I "*Bevara eller förändra? En analys av debatter om folkbibliotek i dagspress 2007-2017*" fortsätter Hedemark (2018) att studera biblioteksdebatterna och finner att den bokliga diskursen kvarstår samtidigt som förändringsdiskursen kommit till. Förändringsdiskursen kan förklaras inrymma alla de funktioner biblioteken bistår med utöver de traditionella bokrelaterade ärendena (Hedemark, 2018).

Audunson et al. (2019), som istället för att blicka bakåt, undersöker hur folkbibliotek fungerar som publika institutioner genom att ta reda på uppfattningarna om bibliotekens roll i sex europeiska länder. En central del av folkbibliotekens legitimitet grundas i den institutionella rollen att upprätthålla demokrati och främja den offentliga diskussionen, samt rollen som bidragare till att bygga gemenskap i samhället. Under det senaste decenniet har bibliotekslagarna i Sverige, Norge liksom Finland uppdaterats och alla tre länder har fått ännu tydligare fokus på de demokratiska aspekterna och bibliotekens roll att upprätthålla dessa. I sitt resultat finner Audunson et al. (2019) att det i alla sex länder är de traditionella skälen som legitimerar upprätthållandet av bibliotek, det vill säga ; bibliotekens roll som kulturbeskyddande institution, bibliotekens roll att tillgängliggöra kunskap och litteratur till alla samt rollen som kunskapsarenor (Audunson, et al. 2019).

2.2 Folkbiblioteket som plats

Hedemark (2009) framhåller att begreppet bibliotek kan känneteckna en fysisk plats, samtidigt som det även kan beteckna ett innehåll såväl som en uppsättning idéer. Något som troligen är föga revolutionerande om än viktigt att ha i åtanke. I relation till lagen om tillträdesförbud (SFS 2022:406) är det dock relevant att titta på de studier som undersökt platsen bibliotek, samt hur den uppfattas av de som använder sig av biblioteksrummet. För vem finns platsen och hur uppfattas biblioteket av de som använder sig av biblioteksrummet?

Svanhild Aabø och Ragnar Audunson (2012) undersöker i *Use of library space and the library as place* vad biblioteksanvändarna faktiskt använder biblioteket till. Studiens syfte är att ta reda på vilken typ av social institution bibliotek är och hur de kan hjälpa till att stödja närsamhällets mål. En central iakttagelse är att bibliotek står ut som publik plats, inte enbart för att det är öppet för alla, utan därför att de allra flesta som vistas där är främlingar för varandra. Det framkommer att många av de individer som har problematiska livssituationer, eller är mitt i mellan olika livssituationer, ofta använder biblioteket som en plats för att skapa struktur i sin vardag. Motsvarande det som exempelvis en arbetsplats kan bidra med (Aabø & Audunson, 2012).

Bibliotekets funktion som mötesplats och upplevelse är något som Jochumsen och Hvenegaard Rasmussen (2008) resonerar om i *Ej blot til oplysning Biblioteket i oplevelsesamfundet*. Där författarna påpekar att biblioteket kan användas som både en mötesplats och ett vaerested, vilket kan förstås som en plats att vara på eller uppehålla sig. Biblioteket som vaerested är något som Geir Vestheim (1997) beskrivit som: "En människa som idag befinner sig på

biblioteket behöver inte uppfatta sig vara där i särskilt syfte eller mening, vissa bara uppehåller sig” (Vestheim, 1997, s 94). I detta citat tillskrivs inget specifikt syfte med biblioteks vistelsen, syftet skulle dock kunna tillskrivas själva möjligheten att uppehålla sig, vaerested, det vill säga bibliotek som en plats att vistas på. Platsen i sig får därigenom större betydelse än att någon specifik uppgift som utförs i biblioteket.

De studier som nämns ovan är aspekter av vad biblioteket som plats kan representera eller hur de kan användas. Kan det då förklaras vara detsamma som hur det faktiskt används? I sin studie av nyanländas biblioteksanvändning ”Sen går jag hem när det stänger” drar Pilerot och Lindberg (2018) slutsatsen att bibliotek bidrar till att stärka de nyanländas delaktighet i samhället, samt konstaterar att studiens deltagare använder biblioteken på ett mångfacetterat sätt. Studien visar även att deltagarna använder och lyfter fram bibliotekens kvalitéer olika, till följd av vilken livssituation de befinner sig i (Pilerot & Lindberg, 2018). Aabø och Audunson (2012) framhåller i sin studie att tidigare forskning har visat på just hur olika folkbibliotek används av olika besökare. Från den traditionstyngda bilden som kulturinstitutionen som verkar för spridning av litteratur, läsförmedlande verksamheter till underhållning eller som studier ovan konstaterat ett vaerested.

2.3 Social oro och stök på bibliotek

Ovan gjordes en kort redogörelse för bibliotekens roll samt dess plats och funktion. I detta avsnitt redogörs för bibliotekens sociala aspekter av den oro som media rapporterat om och det som delvis föranledde den undersökning Brå (2019) utförde kring oroligheter.

Albin Högrell (2018) utför i sin masteruppsats en diskursanalytisk studie av uppfattningen om störande beteende i tidskriften biblioteksbladet mellan åren 1968 till 1999. Studien visar på hur frågor som rör om ordning och disciplin historiskt diskuterats och skiftar över tid, något som ofta sker parallellt med samhällsutvecklingen eller historiens tekniska framsteg. Högrell (2018) konstaterar att det redan finns gedigen forskning kring den allmänna mediebildningen av folkbiblioteken, men poängterar att de senaste årens debatt om stök på bibliotek framför allt finns representerade på kandidat- och master uppsatsnivå. Baserat på medierapportering kring folkbiblioteken noterar Zeth Alsberg och Signe Nygård (2018) att dessa tycks inrymma alltmer rapporter om av bråk och stök, samt allmänt ökade tendenser av en hätskare stämning på bibliotek såväl som i debattklimatet. För att undersöka om den mediala rapporteringen om ökade oroligheter på biblioteken har de genom intervjuer undersökt vad bibliotekarierna anser i frågan. Studien berör även vilka säkerhetsåtgärder som biblioteken har gällande konflikthantering. Utifrån sin studie kunde de fastslå att bibliotekens storlek och budget tycktes vara den faktor som avgjorde vilka säkerhetstjänster som fanns tillgängliga på de sex studerade biblioteken. (Alsberg & Nygård, 2018).

Som ett steg i att minska social oro påbörjade Stockholms stadsbibliotek 2021 pilotprojektet ”Bibliotekssocionom”, där en socionom anställdes under ett år, för att utveckla arbetet med socialt utsatta och skapa ökad trygghet hos personalen.

Arbetet på biblioteket är förankrat i det som beskrivs vara socionomens tre uppdrag; ett uppsökande i biblioteksrummet, ett utbildande där personalen lär sig om social utsatthet och ett nätverksskapande där bland annat samverkan med berörda myndigheter ingår (Stockholms stadsbibliotek, 2021). Företeelsen med att ha en socionom arbetande på biblioteket är inte ny även om det inom det svenska biblioteksväsendet är en nyetablering. Inspirationen till Stockholm stadsbiblioteks projekt hämtades från San Fransisco public library som 2009 blev den första staden i Amerika att anställa en heltidsarbetande socionom (Miller, 2016).

Patrick Lloyd (2020) påtalar i studien *The Public Library as a Protective Factor: An Introduction to Library Social Work* att socialarbete på bibliotek är ett praktikområde under framväxt. Bibliotek har under lång tid besökts av individer som handskas med stora sociala utmaningar utanför biblioteksinstitutionens skyddande väggar. I både Amerika och Canada arbetar socialarbetare och andra stöttande professioner redan på biblioteken. En fördel med att integrera olika socialt arbetande yrkeskategorier inom biblioteksverksamheter är att det underlättar för verksamheten att bli mer anpassningsbara utefter närsamhället och dess invånares unika behov. För att bättre kunna möta omgivningens behov behöver bibliotek syna sig själva, sitt eget arbete och bibliotekens plats i samhället i relation till de behov närsamhället och dess invånare har.

Moa Jörgensen (2021) undersöker i sin kandidatuppsats det ovan nämnda projektet med bibliotekssocionomen på Stockholms stadsbibliotek. Studiens syfte är att studera hur förändringen av det offentliga rummet återspeglas i rutiner och vid det dagliga arbetet på biblioteket, samt vilken roll det sociala arbetet har i den nya omgivningen. Genom intervju med den ansvariga bibliotekschefen och observationer av biblioteket försöker Jörgensen (2021) synliggöra de bakomliggande orsakerna till beslutet. Studien drar slutsatsen att biblioteket som studien baserades på tog beslutet att anställa socialarbetare för att möta den förändrade karaktären av bibliotekets funktion i samhället. En uppfattning som överensstämmer med Lloyds (2020) påpekande att bibliotek behöver rannsaka sig själva och sitt arbete för att på bästa sätt kunna stödja sitt närsamhälle.

Samtliga tre studentuppsatser som presenterats i detta avsnitt nämner alla Fredrik Qvists diskursanalytiska kandidatuppsats *Tysthetsnormen* (2016), i vilken Qvist analyserar den debatt om stökiga bibliotek som tog fart under 2015 i relation till historiska diskurser om bibliotek. Enligt Qvist kan en artikel skriven av Paulina Neuding (Svenska Dagbladet, 16 maj 2015) delvis anses vara startskottet på debatten om stökiga bibliotek. Neuding bygger sin artikel utifrån lokala mediars rapportering om stökiga situationer som skett på bibliotek runt om i landet. Även Julia Mcdowell (2016) undersöker i sin masteruppsats den mediala debatten om stökiga bibliotek som pågick under 2015. Genom sin analys identifierar Mcdowell att två diskurser förekommer i debatten. Tysthetsdiskursen som är knuten till att bevara den traditionella bilden av bibliotek, vars värde är knutet till de traditionella tankarna av biblioteket som litteraturförmedlare och öppenhetsdiskursen där bibliotekens demokratiska värde i att vara till för alla oavsett huruvida individerna är högljudda eller ej .

2.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis har tidigare studier av bibliotek påvisat att biblioteken både som plats och funktion har förändrats. Biblioteksdebatten blir periodvis omtalat i medier. I Hedemarks (2009; 2018) två studier om biblioteksdebatten i media synliggörs hur diskurserna följer samhällsutvecklingen liksom betydelsen som teknikutvecklingen haft och fortfarande har (Frenander, 2017), vilket gör båda till bidragande i att påverka bibliotekens utveckling.

Bibliotek är i ordets ursprungliga betydelse en plats för böcker emedan dagens bibliotek innefattar mycket mer än så. Studier visar på att bibliotek inte längre är de tysta oaser för läsning som de en gång förknippats med, utan istället bör vara inbjudande sociala mötesplatser där besökarna kan läsa men att dessa inte nödvändigtvis måste vara tysta platser (Vestheim, 1997 ; Jochumsen & Hvenegaard Rasmussen, 2008; Aabø & Audunson, 2012; Audunson et al, 2019). Alsberg och Nygård (2018) ställer å sin sida frågan var gränsen mellan stök kontra ett möte bör dras när bibliotek inte längre primärt är ett tyst rum för läsning.

3. Teori och analysmetod

För att besvara mina forskningsfrågor har jag använt mig av diskursanalys, vilket utgör både det teoretiska och metodologiska ramverket för denna uppsats. Winther Jørgensen och Phillips (2000) framhåller att eftersom teori och metod är starkt sammanlänkade inom diskursanalys, bör dessa inte användas lösryckt från varandra. De menar istället att diskursanalys företrädesvis bör ses som en "paketlösning" (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 10).

3.1 Diskursanalys

Idéhistorikern och filosofen Michel Foucault är en av de individer som starkt förknippas med diskursanalysen. Foucault visade genom flera av sina verk hur frågor om makt, kunskap och diskurs fördelaktigt kan problematiseras med hjälp av diskursanalys.

Kunskapsteoretiskt vilar diskursanalys på en socialkonstruktionistisk grund, där en central tanke är att verkligheten är socialt konstruerad och därför inte objektiv (Hedemark, 2009). Den kunskap vi har om världen är inte objektiv utan den är en produkt av hur vi definierar och kategoriserar olika fenomen. Denna kunskap är dock föränderlig, eftersom vårt sätt att uppfatta världen är kulturellt och historiskt knutet till den plats och tid vi härrör. Detta eftersom vår uppfattning om världen skapas tillika upprätthålls inom socialkonstruktionismen sker genom sociala processer. Det är i är genom dessa sociala processer som vår gemensamma kunskap bildas det är också härigenom den allmängiltiga bilden vad som anses rätt och fel. Antagandet blir därför att språket inte är en neutral avspeglning av verkligheten utan snarare att språket spelar en aktiv roll i skapandet av verkligheten (Hedemark, 2009, s 29). Det kan enligt dessa antagande sägas vara språket som ger mening åt den sociala världen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

3.1.1 Diskursteori

Inom diskursanalys finns flera olika angreppssätt, det som tillämpas i denna uppsats är Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursteori. Detta gäller framförallt beträffande deras begrepp som ligger till grund för de diskursanalytiska verktyg som används i denna uppsats.

Diskursteorin antar utgångspunkten att diskursen är det som konstruerar den sociala världens betydelse, men på grund av språkets grundläggande instabilitet kan betydelsen aldrig låsas fast. Diskurser omformas ständigt i kontakt med andra diskurser i en diskursiv kamp. Där olika diskurser, representanter av "olika sätt att tala om och uppfatta den sociala världen", kämpar mot varandra för att uppnå den ledande ställningen kallad hegemoni (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.7).

Diskursteorin är användbar för att studera debatter där åsikter och argument lyfts fram (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Valet av denna inriktning av diskursanalys föreföll lämpligt då jag i denna uppsats är intresserad av att

undersöka vilka åsikter som finns rörande lagförslaget om tillträdesförbud och hur åsikterna förhåller sig till varandra. För att undersöka hur dessa åsikter förhåller sig till bibliotekens demokratiska uppdrag och allas rätt till bibliotek är den diskursteoretiska ansatsen väl lämpad för ändamålet.

3.1.2 Diskursbegreppet

Det finns olika sätt att förstå och tolka begreppet diskurs. Bergström och Ekström (2018) påpekar att den ökande användningen av diskurs-termerna lett till att det blivit allt mer skilda betydelse inom de olika diskursanalytiska inriktningarna. Det är därför viktigt att tydligt redogöra för den tolkning av begreppet som används. Nedan ska jag därför försöka redogöra för min användning av begreppet i denna uppsats.

Den förståelse av begreppet diskurs som använts i denna uppsats är att varje diskurs bygger på ett regelsystem med sina specifika premisser och antaganden. Bergström och Ekström (2018) förklarar att diskurs kan beskrivas likt ett eget regelsystem, vilket legitimerar somliga kunskaper men inte andra och som pekar ut vilka individer som har rätt att uttala sig med auktoritet. Winther Jørgensen och Phillips (2000) menar att diskurs kan förstås som en fixering av en betydelse inom ett bestämt domän vilket leder till ”ett bestämt sätt att tolka världen, eller delar av världen” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s. 136) Diskurser kan förklaras innehålla ett antal antaganden om världen, försanthållanden, vilka i sin tur leder till att människor kontrolleras och organiseras utifrån dessa. Detta är något som sker genom olika procedurer vilka benämns som utestängandemekanismer vilka reglerar vad som exempelvis anses som rätt och fel, eller sjukt och friskt (Foucault, 1972; Bergström & Ekström, 2018). Där tidigare nämna förståelser av begreppet har relevans för tolkningen då de i mångt och mycket bygger på samma grundtanke. Winther Jørgensen och Phillips (2000) föreslår därtill att begreppet bör ses som ett analytiskt verktyg, eller som ett ramverk över verkligheten vilket kan hjälpa till att tydliggöra en avgränsning för det område som ska undersökas (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Förståelsen av att begreppet bör betraktas som ett verktyg tolkar jag som att synen på begreppet diskurs, det förhållande som antas till innebörden av begreppet, påverkar både vilket urval som görs såväl som analysen.

3.1.3 Foucault

En sak som kommit att påverka Foucaults tolkning av begreppet diskurs är hans syn på makt. Foucault anser att makt är det som konstruerar bilden av vår värld. Eftersom diskurser uppstår via språket är det de individer som besitter möjligheten att uttala sig om vår omvärld som också har makten. Citatet ”Vem är det som talar? Vem av de talande har rätt att tala” (Foucault, 1972, s. 59) belyser kärnan i denna korrelation mellan makt och diskurser, som enligt honom är tydligt sammankopplade (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Enligt Foucault är makt inte något som utövas av ett subjekt eller mot ett subjekt, utan makt utvecklas i relation mellan subjekten. Detta kan skapa möjligheter för somliga individer samtidigt som det sätter begränsningar för andra (Bergström & Ekström, 2018). Hedemark (2009) belyser att det unika med Foucaults syn på

makt är att den inte enbart anses vara förtryckande, utan eftersom makt kan ge upphov till diskursiva praktiker, kan makt därför även anses vara produktivt. En annan essentiell aspekt beträffande Foucaults syn på makt är att den cirkulerar i samhället. Makt är således inte låst till en specifik samhällsgrupp utan makt är något som utövas av oss alla (Hedemark, 2009). Kunskap är även det ett begrepp som Foucault kopplar samman med makt, då det är kunskapen som reglerar vad som är accepterat att säga, hur det bör framställas och vem som får säga vad. Kunskap bidrar således till skapandet av subjektpositioner, de diskursivt skapade positioneringarna som i sin tur avgör utrymmet för ett subjekts handlingsmöjligheter (Bergström & Ekström, 2018).

3.1.4 Diskursanalytiska begrepp

I detta avsnitt kommer jag att redogöra för de begrepp som använts som diskursanalytiska verktyg i analysen av det empiriska materialet. Bergström och Ekström (2018) påpekar att eftersom det kan förekomma olika förståelser av de diskursteoretiska analysverktygen det är därför viktigt att tydligt redogöra för sin användning av begreppen.

För att undersöka subjektets relation till diskursen används begreppet *subjektpositioner*. Begreppet kan förklaras som att individer (*subjekt*) placeras i bestämda positioner av diskurserna, de får diskursivt bestämda positioner. Detta avgör subjektens positioner i förhållande till varandra - i en specifik situation. Till dessa positioner knyts förväntningar om vad man kan och inte kan säga eller hur man bör uppföra sig inom ramen för positionen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Hedemark (2009) menar att en viktig poäng med *subjektpositioner* är att de står i särskilda förhållanden till varandra eftersom det leder fram till begreppet makt. Detta beroende på att även om relationerna mellan olika positioner är föränderliga, är oftast en part mer dominant (Hedemark, 2009).

Element är de tecken som ännu inte fått sin slutgiltiga fixering. *Artikulation* är en kedja av sammanlänkade element vilket ger dem en ny identitet, som enligt Laclau och Mouffe fångar förändring och reproduktion. Då varje konkret diskursiv praktik i viss grad är en artikulation kan ingen praktik påstås vara en total upprepning av tidigare strukturer. Således ingår en viss förändring i varje skenbar reproduktion. Begreppet artikulation fångar hur diskursiva praktiker bygger på de tidigare mönster, vilket den samtidigt sätter i spel (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

3.2 Empiriskt material

Uppsatsens empiriska material utgörs av texter publicerade i rikstäckande tidningar. När dokument eller texter används som källa bör dessa återropas för att belägga något, det ska således vara en text som kan verifiera data (Bergström & Boréus, 2018). Därutöver behöver kopplingen mellan fenomenet som är av intresse och dokumentet som observeras tydligt motiveras (Wildemuth, 2017).

En fördel med offentligt publicerade texter är att de redan finns tillgängliggjorda. Eftersom textdokumenten redan existerar kan de inte längre ändras, av vare sig

dess skapare eller den forskare som använder sig av dokumentet som källa (Bryman, 2018; Wildmuth, 2017), vilket kan hjälpa till att förstärka källans trovärdighet. Att använda sig av texter publicerade i tidningsmedia som potentiellt både vill informera samt ifrågasätta samhällsfenomen innebär att dessa besitter en makt eller påverkansfaktor. I förlängningen kan det således innebära en påverkan för hur biblioteket framställs eller vilken legitimitet bibliotek besitter hos allmänheten. Detta är något som jag anser skapar ytterligare en dimension till min uppsats. Hedemark (2009) påtalar att debattartiklar kan vara ett sätt för individer i en viss maktposition att uttrycka sin åsikt och synas i det offentliga rummet (Hedemark, 2009). Gällande denna uppsats skulle det exempelvis kunna röra sig om politiker, journalister eller representanter från intresseorganisationer.

3.2.1 Avgränsning i tid

Insamlingen av de texter som utgör studiens empiriska material pågick fram till 2022-05-13. Materialet behandlar därför endast de diskurser som pågick fram tills en dryg månad innan lagförslaget om tillträdesförbud till allmänna badanläggningar och bibliotek (SFS 2022:406) kom att träda i kraft den 1 juli 2022.

3.2.2 Urval

Bryman (2018) framhåller att det är undersökningen som sätter ramen för de kriterier urvalet är baserade på, eftersom det är urvalet ska möjliggöra så att undersökningens frågeställningar kan besvaras. Bergström och Boréus (2018) påpekar att valet av texter som analyseras bör vara väl motiverat. För att samla in material som kan utgöra ett lämpligt underlag för besvarandet av studiens forskningsfrågor, bestämdes därför ett antal urvalskriterier. Källorna som används ska vara av debatt-, reportage- eller informationskaraktär. Inspiration till dessa urvalskriterier för det empiriska materialet har tagits från Hedemark (2009).

Min initiala avsikt var att undersöka diskurserna inom biblioteksprofessionen, genom att granska tre svenska branschtidskrifter. Biblioteksbladet som är Svensk Biblioteksförningens medlemstidning, bis som ges ut av den socialistiska biblioteksförningen Bibliotek i samhälle och noll27 som ges ut av Västra Götalandsregionen tillsammans med Förvaltningen för kulturutveckling (Biblioteksbladet, 2020 ; Bibliotek i Samhälle [bis], 2019; Noll27, u.å.). Eftersom materialet inom branschtidskrifterna inte ansågs vara adekvat utökades materialet till att även omfatta dagstidningar med nationell täckning. Detta för att bredda materialet och således fånga in de diskurser som finns.

Urvalsprocessen gällande branschtidskrifterna inleddes med sökningar på "lagförslag" "tillträdesförbud" "portning" (i olika böjningar med och utan trunkering) i varje tidskrifts interna sökningsfunktion. För att därefter utföra sökningar i enskilda nummer av vardera tidskrift. Eftersom uppsatsen riktar sig mot att undersöka vilka diskurser som finns gällande lagförslaget för tillträdesförbud ansågs "tillträdesförbud" det bäst lämpade sökordet. När jag sedan beslutade att utöka det empiriska materialet sökte jag upp artiklar via

Mediearkivet Retriever Research via högskolan i Borås bibliotek. Jag använde mig av söktermerna ”Tillträdesförbud” AND ”bibliotek” med tidsintervall från 2016-01-01 till 2022-05-01 samt endast textmedia vilket resulterade i 474 träffar i tryckt press. För att begränsa antalet artiklar att analysera avgränsades urvalet till de tre tidningar som hade flest antal publicerade artiklar i träfflistan. Samtliga är rikstäckande dagstidningar Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet och Expressen.

Sammanlagt rör sig det empiriska materialet om 36 artiklar. Artiklarna som utgör det empiriska materialet är av olika karaktär. En del är debattartiklar medan andra är av mer informativ karaktär. Några av texterna som använts är av ett kortare format och bör snarare kallas informativa notiser än artiklar. Eftersom dessa ansågs ha relevans i förhållande till uppsatsens ändamål, att undersöka de diskussioner som finns kring tillträdesförbudet, beslutades att även dessa skulle ingå i materialet.

Senaste numret av *bis* innehåller en artikel som granskats men den finns inte tillgänglig via webben ännu. Det finns därför ingen länk till nämnda källa i listan över det empiriska materialet.

Valet att inkludera dessa tre dagstidningar i materialet, har möjliggjort en bredare representation av hur debatten och åsikterna kring lagförslaget om tillträdesförbud sett ut, vilket möjliggjort att, utöver professionsanknutna åsikter, även samhällseliga aspekter inkluderats i min undersökning.

3.3 Analysmetod

Trots att Foucault anses vara inflytelserik på diskursanalysfältet utvecklade han aldrig några egna konkreta analysverktyg för hur diskursanalys bör genomföras (Bergström & Ekström, 2018). Hedemark (2009) beskriver i sin avhandling hur analysen utförts. Det första steget beskrivs vara att skapa helhetsintryck av texterna, för att därefter demonstrera och studera de utsagor som utgör grunden för de debatter om folkbibliotek som studien kretsar kring. Därefter identifieras återkommande och centrala begrepp. Utöver Foucaults teorier om diskursens betydelse av hur världen formas, bygger Hedemark delvis också sitt arbete på Stuart Hall representationsteoretiska forskning om media samt använder sig av några utav Laclaus och Mouffes diskursanalytiska verktyg vid den empiriska analysen (Hedemark, 2009).

Trots denna förklarande beskrivning av hur analysen utförs, är den inte menad att utgöra en mall för hur diskursanalys ska utföras. För att utföra min diskursanalys har jag därför tagit hjälp av det tillvägagångssätt som Bergström och Ekström (2018) redogör för i kapitlet om diskursanalys i boken *Textens mening och makt*. Winther Jørgensen och Phillips (2000) betonar att beskrivningen av analysen bör ge läsaren goda möjligheter att följa alla de steg som tagits för att komma fram till resultatet och därigenom ge läsaren goda möjligheter att göra sin egen bedömning (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Vid utförande av analysen genomfördes först en noggrann närläsning av artiklarna för att identifiera de utsagor som uttrycker åsikter om

tillträdesförbudet. Bergström och Ekström (2018) betonar att eftersom språkets betydelse är avgörande inom diskursanalysen bör materialet läsas noggrant, företrädesvis sker detta också tillsammans med en upprepad närläsning. Genom att utföra närläsning, samt omläsningar, av det empiriska materialet kan de återkommande och centrala begrepp som finns representerade i materialet tydliggöras. Materialet, som i denna uppsats utgörs av tidningstexter, bör därefter struktureras. Det kan företrädesvis vara till hjälp att använda olika teman för att därefter analysera sitt material mer ingående. För att skapa en mer ingående kunskap om dessa teman använder man sig av diskursanalytiska verktyg för att tydliggöra innebörden i de texter som undersöks. Genom detta kan exempelvis de olika subjekspositionerna, relationen mellan subjekt och objekt, börja identifieras och således kan också de olika diskurser som framträder ur det empiriska materialet urskiljas (Bergström & Ekström, 2018).

De diskursanalytiska verktyg som använts i denna uppsats har beskrivits mer ingående tidigare i detta kapitel och följer främst i spåren av Laclau och Mouffes diskursteoretiska inriktning. När det sedan kommer till redovisning av analysen kan man genom att använda sig av citat från det empiriska materialet tydliggöra de mönster som påträffats samt även öka arbetets transparens (Bergström & Ekström, 2018).

3.4 Forskningsetiska aspekter

En omdiskuterad svaghet med diskursanalys som metod är risken för subjektiv tolkning av det material som analyseras. Trots detta anses en grundläggande förförståelse av forskningsområdet som undersöks vara en nödvändighet för att kunna sätta sig in i det empiriska materialet (Wildemuth & Perryman, 2017). Detta på grund av att forskare som är en del av den kultur som undersöks kan få svårare att se diskurserna och kan således göra forskaren blind för självklarheter. Undersökande av diskurser forskare själv står nära, och har åsikter om, kan riskera att leda till en subjektiv syn på materialet (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Risken med subjektiv syn är något som även Hedemark (2009) lyfter fram, men poängterar samtidigt att det inom bibliotek och informationsvetenskap kan vara både en styrka och en svaghet att ha förförståelse. Eftersom förförståelse är till hjälp vid analys av materialet, samtidigt som den även riskerar att bidra till en subjektiv syn på samma material (Hedemark, 2009). Förförståelse inför det ämne en forskare, eller som i mitt fall student av ett ämnesspecifikt område, kan anses ge relevant förförståelse av det empiriska material som arbetet baseras på. Samtidigt bör förförståelsen hanteras med eftertänksamhet i relation till materialet. Ett sätt att avhjälpa subjektivitetsproblematiken är genom att tydligt redovisa det tillvägagångssätt som använts för analys och resultat, samt redovisa sin förutsättning som forskare i sammanhanget (Hedemark 2009).

Som det framkommer ovan riskerar min förförståelse av ämnet, i egenskap av att vara student av biblioteks- och informationsvetenskap, att påverka min subjektivitet samtidigt som den bidragit till att underlätta arbetet vid analysen av det empiriska materialet. För att, i största möjliga mån, minska min påverkan på det empiriska materialet och åsidosätta de egna åsikter om ämnet, har jag anammat Winther Jørgensen & Phillips uttryck att "sätta en parantes" (2000, s.

28) kring sig själv. Det har skett genom att försöka vara medveten om att bibehålla en neutral ställning inför texternas innehåll vid urval såväl som vid analysen av det empiriska materialet. För att undvika subjektivitetsproblematiken med diskursanalys har jag försökt att tydligt redovisa de tillvägagångssätt som använts vid insamling, hantering och analys av det empiriska materialet. Eftersom uppsatsen bygger på offentligt publicerade texter råder därav inga forskningsetiska dilemman beträffande studiens empiriska material (Bryman, 2018).

4. Analys

I förestående kapitel presenteras de diskurser som har identifierats i det empiriska materialets utsagor. Identifieringen har skett genom användandet av de diskursanalytiska begrepp som redogjordes i avsnitt 4.1.4. Dessa har också används för att tydliggöra de centrala begrepp som ligger till grund för debatten kring lagförslaget om tillträdesförbud. I följande kapitel kommer jag redogöra för de identifierade diskurser, centrala begrepp, aktörer samt vilka subjektspositioner aktörerna intar i förhållande till varandra.

4.1 Diskurserna

Genom analys av det empiriska materialet har tre diskurser identifierats. Mellan dessa tre identifierade diskurser pågår en social kamp där diskurserna sinsemellan strävar efter att nå hegemoni, kämpar om att vara den ledande diskursen. Det pågår även en kamp inom diskurserna mellan subjekten, där makt är avgörande för vilka subjektspositioner som återfinns och vem som intar dem. Hedemark (2009) förklarar att objekt kan beskrivas vara det diskursen kretsar kring medan subjekt är det som ger uttryck för utsagor, de aktörer som har en åsikt som berör diskursen. Beroende på vilken position subjektet besitter har dessa olika stora möjligheter att höras i en debatt.

4.1.1 Den demokratiska diskursen

Den demokratiska diskursen syn på bibliotek kännetecknas framförallt av att den betonar allas rätt till bibliotek och det demokratiska uppdraget. I denna diskurs är bibliotekens demokratiska värde, det faktum att bibliotek är till för alla oavsett vilka, den värdemätning som allt utgår ifrån det är också genom det antagandet diskursen förs. Stadsbibliotekarie Torbjörn Nilsson i Malmö uttrycker i en intervju att ”Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla. Bibliotek är en demokratisk rättighet precis som rösträtten” (TT, 15 jan 2022).

Diskursens bärande tanken om allas rätt till bibliotek och bibliotekens demokratiska värde återspeglas även i diskursens negativa syn på lagförslaget. Bibliotekarien Johan Almqvist uttrycker att tillträdesförbudet snarare innebär nya problem snarare än lösningar och yttrar en tveksamhet kring lagförslagets verkningsgrad. Varvid Almqvist uttrycker det som ”Lagförslaget är symbolpolitik som inte skulle kunna lösa verkliga problem”. (Al-Khameesi, 30 december 2021).

I en artikel skriven av journalisten Martin Röshammar för *Biblioteksbladet* får bibliotekschefer komma till tals i en enkät om den nya lagen. Där det bland annat påpekas att den nya lagen snarast kan ses som ett svar på ett större samhälleligt problem. ”Jag tror tyvärr att uttrycket sminka en gris stämmer bra på lagförslaget. Biblioteken kan inte fungera kompensatoriskt när övriga samhällsfunktioner försvinner” (Röshammar, 2022). Även Kulturnyheter på SVT frågade bibliotekschefer om de tror att lagen skulle vara ett effektivt

hjälpmedel på deras bibliotek. Flera av cheferna tycker att förslaget krockar med bibliotekslagen. Endast Frida Christoffersson, chef för biblioteken i Jönköping, är positivt inställd men bara ”i kombination med samverkande förebyggande insatser” (TT, 15 januari 2022). Svensk biblioteksförnings generalsekreterare Karin Linder påpekar att problemen är lokala och behöver få uppmärksamhet och stöd från lokala politiker. ”Biblioteket är en väldigt älskad institution och har ett högt förtroende hos invånarna. [...] Att porta människor skulle innebära att vi flyttar på gränsen när det gäller tillgång till allas rätt till information, som är en viktig förutsättning för demokratin.” (Al-Khameesi, 30 december 2021). Inom diskursen betonas det att problemen på biblioteken är ett samhällsproblem snarare än ett biblioteksproblem. Av den anledningen uttalar fackförbundet DIK:s ordförande Anna Troberg : ”Man behöver stärka lokalsamhället och instanser runt om kring biblioteken. Det kan vara allt från ungdomsgårdar till mer resurser till socialtjänst och polis” (SvD, 18 februari 2022).

Merparten av de aktörer som kommer till uttryck anser att lagförslaget är svårförenligt, eller att det till och med strider emot bibliotekslagen (SFS 2013:108). Det vanligaste argumentet mot lagförslaget inom diskursen är att folkbibliotek i enlighet med lagen ska vara tillgängliga för alla. I relation till lagen uttrycker en av de deltagande cheferna i Röshammars artikel att: ”I den står att biblioteksverksamhet ska finnas tillgängligt för alla, om man är portad är man förbjuden att komma in.” (Röshammar, 2022). Kritik riktas även mot att förslaget anses svårt att kunna efterleva i praktiken både gällande resurser och ovilja att kontrollera besökare samt kravet att införskaffa personuppgifter för att kunna ålägga en person med förbud.

Återkommande begrep inom den demokratiska diskursen är demokrati, ett annat vanligt ord är tillgänglighet, då kopplat till aspekten att biblioteken ska vara tillgängliga för alla.

Den demokratiska diskursen utmärker sig genom sin grundval; tanken om att bibliotek är till för alla är dock inte detsamma som att folk får bete sig hotfull gentemot vare sig andra besökare eller personal. Konsensus inom diskursen är att det finns andra lösningar utöver väktare för att lösa problematiken, där exempelvis högre bemanning och stöd ifrån andra yrken lyfts som alternativ.

4.1.2 Skyddsdiskursen

Skyddsdiskursens uppfattning av bibliotek präglas av en uppfattning där böcker och bibliotek behöver skyddas från de som stör. Bibliotek beskrivs enligt utsagorna som en plats att finna studiero för de unga som inte har möjlighet till lugn och ro hemma. En tyst och lugn frizon som det måste värnas om. Denna diskurs har en positiv syn på lagförslaget tillika de potentiella effekter tillträdesförbudet kan få för biblioteksverksamheterna.

Diskursens aktörer anser att det bör vara möjligt att avvisa de individer som stör biblioteksverksamheten något som därigenom kan säkerställa ordningen för användare som vill läsa i lugn och ro. Det finns hög tilltro att en tydlig ram, i form av en lag, kan bidra till att ordning och egenansvar bäst efterlevs. Varav tillträdesförbudet lyfts fram som en lösning på upprepande incidenter från

”ordningsstörare” och att det är vid dessa tillfällen som det kan vara motiverat att använda sig av tillträdesförbudet. Det kan vara ett stöd för personalen att själva agera och med hjälp av vakt avvisa personen ”utan otryggheten att först behöva vänta på att nästa incident ska inträffa” (Jonlund, 2017).

Inom skyddsdiskursens utsagor finns det tydliga paralleller mellan rätten till bibliotek och eget ansvar. Liberalernas Rasmus Jonlund uttrycker sig i frågan om rättigheten med bibliotek i form av att : ”Friheten att få vistas på bibliotek bygger på att man respekterar andras frihet.” (Jonlund, SvD, 16 maj 2017). Enligt Jonlund kan biblioteksdebatten om tysthetsnormen på bibliotek som följde på Neuding artikel anses vara reflektion av en föråldrad syn på biblioteket som ett tystnadenstempel. Något som enligt Jonlund skymmer den riktiga debatten, där det inte är några fåtalet högljudda ungdomar utan vuxna individer som hotar, trakasserar eller utför våldshandlingar och narkotikaförsäljning på biblioteket. När mjuka metoder inte duger inte till de grova ordningsstörningar som försiggår (Jonlund, SvD, 16 maj 2017).

På den pressträff där förslaget om att utöka lagen om tillträdesförbud presenterades uttrycker Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson att : ”Det här kommer att leda till bättre trygghet och ordning och reda [...] Jag betraktar inte bara det här som en fråga för besökare utan också som en arbetsmiljöfråga, att personalen ska vara trygg” (SvD, 28 december 2021)

Återkommande begrepp som har kunnat identifieras i utsagorna är egenansvar, frihet, trygghet, ordningsstörare och rättighet.

Utsagorna reflekterar således en vilja av att skapa lugn på landets bibliotek. Retoriken går ut på att om inte individer kan sköta sig på biblioteket har dessa heller inte rätt till att vistas där. Biblioteken varken ska, eller kan, fungera som allmänna värmestugor eftersom det kan riskera att skrämja bort besökare. Enligt denna tanke kan bibliotekslagens (SFS 2013:108) aspekt beträffande allas rätt till bibliotek inom skyddsdiskursen förklaras enligt devisen, alla som sköter sig har rätt till bibliotek. Beträffande rörelsefriheten i det offentliga rummet ses detta inte som något som begränsas med tillträdesförbudet, utan det är de stökiga individerna som själva begränsat sin frihet genom att orsakat oreda.

4.1.3 Den auktoritära diskursen

Inom denna diskurs finns en tanke på bibliotek som något som bör betraktas med vördnad inför traditionen och visa respekt inför historien vilket också föranleder auktoritär förhållning inför litteraturen och biblioteket. Biblioteken erbjuder en tystnad som är välkommande och rofylld snarare än auktoritärt påtvingad. Det finns en vördnad för litteratur inte olik den bokliga diskursen som Hedemark synliggjort i båda sina studier (Hedemark, 2009 ; Hedemark, 2018). Enligt Hedemarks (2009) analys kännetecknas den bokliga diskursen av att placera den fysiska boken och litteratur i centrum. Denna typ av argument för ett bevarande av litteraturen och bokens rättmätiga plats i bibliotek används även här.

Den auktoritära diskursen förhåller sig positiv till lagförslaget om tillträdesförbud. I likhet med skyddsdiskursen åsyftar den auktoritära diskursen på att det offentliga rummet kräver vissa skyldigheter. Kulturskribent och litteraturkritikern Therese Eriksson målar i en artikel upp en förskönande andaktsfull bild av biblioteket och hur även ”klassens bråkstakar” fogat sig inför den respekt som bibliotekarien medför. Bibliotek skulle genom att vara sin auktoritära tradition lojal och inte utvecklats till samhällets vardagsrum utgöra en motvikt mot stöket. ”Det är underligt att någon överhuvudtaget motsätter sig förslaget, som om rättigheten till det offentliga rummet inte innebar några som helst skyldigheter.”(Eriksson, 9 Maj 2017). I sin artikel landar Eriksson slutligen i motsättningen mellan det kravlösa med biblioteken kontra politikernas ängslan att ställa krav på medborgarnas uppförande. Eftersom i relation till det biblioteken helt kravlös erbjuder anses kravet att inte störa ordningen ett lågt ställt krav på samhällsmedborgarna (Eriksson, 9 Maj 2017).

Till följd av samhällets minskade tysta platser återfinns bland utsagorna i denna diskurs en vilja att återvända till bibliotek där ro och tystnade präglar verksamheten. Men för att upprätthålla ordning krävs också att det vågas ställa krav på de som vistas på biblioteken.

4.2 Subjektspositioner

Inom diskurser är makt avgörande för vilka subjektspositioner som återfinns och vem som intar dem. Hedemark (2009) pekar på att en grundläggande aspekt av både Foucaults såväl som Laclau och Mouffes teorier är antagandet att subjektet agerar inom de ramar som diskurserna sätter. För att kunna undersöka subjektets relation till diskurser har begreppet subjektspositioner utvecklats vars huvudsakliga funktion att tydliggöra denna relation. Begreppet kan förklaras beteckna de olika roller som kan intas i förhållande till en diskurs. Med stöd i Laclau och Mouffes tankar kan subjektspositioner förklaras vara dynamiska positioner snarare än statiskt låsta positioner. Eftersom subjektspositionerna inte fixeras och eftersom de är av obeständig karaktär är positionerna ständigt föränderliga.

De subjekt som kommer till uttryck och dominerar debatten inom den demokratiska diskursen är bibliotekspersonal på olika nivåer, andra företrädare inom biblioteksområdet i form av fackförbund eller intresseföreningar, samt journalister inom branschtidskrifter. Karin Linder, generalsekreterare för Svensk biblioteksförning, är ett av de subjekt som ofta uttalar sig i diskursen och därmed har en hög maktposition inom den demokratiska diskursen. Diskursen präglas av aktörer som ifrågasätter och kritiserar förslaget. Både genom huruvida det är, eller anses, förenligt med bibliotekslagen samt hur en eventuell efterlevnad av lagen ska vara möjlig.

Subjekten som uttrycker sig inom skyddsdiskursen är journalister i dagstidningar och politiker. Politikern Rickard Jonlund (L) är en av de mest aktiva aktörerna med flera debattinlägg och kan därmed påstås ha en framskjuten position inom diskursen för att påverka och dominera debatten.

Inom den auktoritära diskursen är det journalister i dagstidningar som kommer till uttryck. Denna diskurs har minst antal deltagande subjekt men diskursen skiljer sig tillräckligt mycket från övriga för att ändå betecknas som en egen diskurs.

5. Diskussion och slutsatser

I följande kapitel avser jag koppla samman resultaten från analysen med uppsatsens forskningsfrågor. Det övergripande syftet med denna uppsats är undersöka hur diskurserna kring lagförslaget om tillträdesförbud till bibliotek skildras i tre branschtidningar samt tre rikstäckande dagstidningar.

För att undersöka detta har följande frågeställningar använts:

- Vilka diskurser går att identifiera utifrån det empiriska materialet?
- Vad finns det för olika åsikter, argument och motargument i debatten om tillträdesförbud?
- Vilka aktörer kommer till tals och hur förhåller de sig till varandra?

Under tiden som denna uppsats skrevs gick tillträdesförbud från att vara lagförslag till att träda i kraft och benämnas som lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek (SFS 2022:406). De uttalanden och inspel som hänt efter lagens tillträde är därför inte en del av det empiriska underlaget.

5.1 Diskussion

Utifrån uppsatsens frågeställningar har 3 diskurser kunnat identifierats; Den demokratiska, skyddsdiskursen och den auktoritära diskursen.

I det empiriska materialet har det framkommit en påtaglig skillnad gällande i vilka aktörer som kommer till uttryck i respektive diskurs. Vilket är något som kan kopplas till Foucaults tanke om vem som talar och vem av de talade som har rätt att tala. Där de aktörer som kommer till uttryck i en diskurs också kan kopplas samman med att besitta makt (Foucault, 1972). Utsagorna i den demokratiska diskursen representeras framför allt av aktörer som är verksamma inom bibliotekssektorn, här återfinns branschföreningar, fackförbund såväl som individer verksamma vid bibliotek. Inom skyddsdiskursen representeras aktörerna av journalister och politiker. Emedan de aktörer som kommer till uttryck i den auktoritära diskursen är kulturjournalister.

I sin analys av biblioteksdebatter i medier mellan 1970 till 2006 konstaterar Hedemark (2009) att bibliotekarier uttrycker sig i liten utsträckning, alltmedan författare oftare tycks uttala sig och således besitter en starkare maktställning i biblioteksdebatter. Något som det empiriska materialet i denna uppsats pekar på motsatta förhållande och biblioteksområdet har representanter, även om det främst gör sig gällande i den demokratiska diskursen och primärt i branschtidningarna, medan författare uteblir från debatten. Högrell (2018) konstaterar i sin analys av den liberala diskursen att ”De röster som kräver tystnad och ordning på landets folkbibliotek befinner sig i positioner utanför biblioteksbranschen”. Vilket är något som stämmer överens med sammanställningen av det empiriska material för denna uppsats där skyddsdiskursen får motsvarande roll som den liberala diskursen besitter hos Högrell (2018).

Inom den demokratiska diskursen återfinns argumentet tandlöshet beträffande lagförslaget och dess verkan. Vid införandet av bibliotekslagen (SFS 2013:108) var reaktionerna i biblioteksvärlden överlag positiva även om somliga ansåg att förslaget var allt för vagt och tandlöst. Argumentationen här var dock att det saknades kvalitetskrav och kanske allra främst att det saknades krav på professionell utbildning (Frenander, 2012). Detta gör sig förvisso kanske inte helt gällande för denna uppsats, men det återkommande begreppet tandlöst i relation till bibliotekspolitiska beslut ställer jag mig frågan vad beslutsfattare och bibliotek bättre skulle kunna göra för att utforma en mer enhetlig syn kring hur lagar och bibliotek bäst utformas. Har bibliotekspolitiken en verklig effekt eller är det som många lyfter tandlösa lagar som fungerar likt ramar att förhålla sig till snarare än verkliga påföljder? Om det är som Frenander (2022) påstår i sin artikel, att biblioteken själva styr och besitter makt över sin egen agenda, medan politikernas främsta inflytande är i egenskap av att bestämma fördelningen av medel. Bör politikernas agerande påverka det ekonomiska utrymmet, tillika praktiska förutsättningar, biblioteken har att forma sin verksamhet.

I arbetsmiljöundersökningen *Samhället drar sig tillbaka - en rapport om arbetsmiljö på våra bibliotek* (2019) nämner somliga respondenter önskemål att samarbeta med socialtjänst, psykiatri och polis. Även om sådana relationer är mer etablerade i Amerika, särskilt i de orter där många drabbats av hemlöshet, pekar Jörgenssen (2021) i sin studie om socialbibliotekarien på Stockholm stadsbibliotek att denna metod även tycks var gynnsam för svenska förhållanden. Samtidigt hörs röster i den demokratiska diskursen som uttrycker frustration över att biblioteken tycks bli ett servicecenter till samhället, där biblioteksbesökarna behöver hjälp med allt fler andra ärenden än de faktiska arbetsuppgifter som ska råda. Biblioteken blir både ett samhällets demokratiska mötespunkt, en plats för litteratur och kultur samtidigt som det också får agera samhällets allt i allo och värmestuga för de som inte har något hem att vända sig till. Men kan bibliotek vara allt?

Hur bör biblioteken förhålla sig till problematiken beträffande att de individer som är i riskzonen att begå brott kanske också är en utsatt person utan hem med stort behov av biblioteken som en trygg plats. Alsberg och Nygård (2018) kunde i sin undersökning påvisa att två grupper till största del stod för oroligheterna på de bibliotek som ingick i sin studie, där den enda var ungdomar och den andra utgjordes av utsatta individer. Två grupper som potentiellt inte har så många andra öppna platser i samhället att vända sig till som inte har krav för att vistas där. Detta antagande är framför allt troligt beträffande de individer som tillhör det Alsberg och Nygård (2019) benämner den utsatta gruppen, där bibliotek kan vara en trygg plats att komma undan väder och vind.

Debatterna kring bibliotek är och kommer troligen vara fortgående så länge bibliotek existerar, oavsett vilket format bibliotek innebär i framtiden. Uppfattningen att bibliotek ska vara tysta platser för interaktioner med böcker påverkar stereotypen, eller nidbilden om man så vill, krockar med tanken om den samhälleliga mötesplats nutidens bibliotek har kommit att utvecklats till. Precis som biblioteksrummet, i egenskap av att vara ett socialt rum, förändras i takt med utvecklingen förändras också betydelsen av vad bibliotek, är tillika vad det representerar (Vestheim, 1997; Hedemark, 2009; Jochumsen & Hvenegaard

Rasmussen, 2008; Aabø & Audunson, 2012). Således kanske både utformningen av rummet, bibliotekens innehåll och de tjänster som utförs bör förändras utefter vad samhället behöver. När stora delar av välfärden inte längre finns tillgänglig fysiskt har biblioteken fått axla rollen som samhällets allt i allo.

Innebär införandet av fler yrkesgrupper på biblioteken, och därigenom fler ärenden än de traditionella bibliotekstjänsterna, som tidigare forskning påvisat är föränderliga alltefter den övriga samhällsutveckling (Frenander, 2018, Hedemark, 2009), därmed en utarmning av biblioteken? Westin (2022) befarar att en prioritering av annan personal innebär en kunskapsutarmning bland landets bibliotekarierna. En farhåga som kan vara en reell risk om det inte finns respekt gentemot bibliotekarierna och deras kunskap. Samtidigt behöver beslut att stärka upp biblioteksverksamheterna per definition innebära ett hot mot bibliotekarierna utan ett sätt att bistå med avlastning gällande de ärenden som inte åligger inom ramen för yrket. Synnerligen när de som arbetar på biblioteksverksamheterna runt om i landet tycks få alltmer varierande arbetsuppgifter i brist på andra instansers närvaro i samhället. Att vara anpassade för och utvecklas med samhällsinvånarnas behov genom att följa övrig samhällsutveckling även på detta plan skulle kunna vara ett sätt att stärka bibliotekens legitimitet.

5.2 Slutsatser

Genom studiens empiriska material har tre diskurser kunnat identifieras; den demokratiska diskursen, skyddsdiskursen och den auktoritära diskursen.

Den demokratiska diskursen betonar allas rättighet att ha tillgång till bibliotek, detta anses också vara en stor del av folkbibliotekens demokratiska uppdrag. Vilket gör att diskursen anser att lagförslaget är svärförenligt med bibliotekslagen och därför ställer sig kritisk till förslaget. Dessutom hörs röster som uttrycker tvivel inför att lagen ens skulle kunna efterlevas. Något som leder till att aktörer inom demokratiska diskursen tolkar lagen som tandlös, förskönande och innehållslös politisk retorik.

Skyddsdiskursen lyfter fram tillträdesförbudet som en lösning på upprepande incidenter från "ordningstörare" men diskuterar sällan hur det skall kunna implementeras i realiteten. I denna diskurs anses att biblioteken, dess besökare samt personal behöver skyddas från de som stör. Lagförslaget ses således som en del av lösningen gällande oroligheter för landets bibliotek

I den auktoritära diskursen lyfter biblioteken som en av fåtalet tysta platser i vårt samhälle. En plats som inte kräver en motprestation, inga köp och inte ens kravet på att uppföra sig. Den gamla tanken om auktoritära bibliotekarierna och tysta rofyllda bibliotek lyfts här till något eftersträvansvärt. Varför diskursen ställer sig positiv till lagförslaget.

Sammanfattningsvis har studiens empiriska material visat att allas rätt till bibliotek tycks vara både grundbult och samtidigt en akilleshäla, eftersom innebörden av öppenhet tolkas olika av diskursernas olika aktörer. Det framkommer vidare att diskussionerna kring lagförslaget är tudelat.

5.3 Förslag till vidare forskning

Som uppslag till vidare forskning vore det intressant att om några år undersöka vilken eventuell påverkan lagen om tillträdesförbud (SFS 2022:406) inneburit för enskilda kommuner, användarna och även biblioteksverksamheterna. Om införandet resulterat i några följder och isåfall vilka. Hur biblioteken upplevs, och om förtroendet för biblioteket påverkat bibliotekens legitimitet. Det vore även av intresse att undersöka huruvida lagen haft någon påverkan för de som arbetar på biblioteken. Antingen genom studier av enskilda bibliotek som haft incidenter. Eller genom att göra jämförelse mellan bibliotek på landsbygden och bibliotek i städers ytterområde, som enligt Brås rapport (2020) är de mest drabbade bibliotekstyperna.

Referenser

Aabø, S., & Audunson, R. (2012). Use of library space and the library as place. *Library and Information Science Research*, 34(2), 138-149.

Aabø, S., Audunson, R., Vårheim, A. (2010) How do Public libraries function as meeting places? *Library and Information Science Research*, 32 16-26. doi:10.1016/j.lisr.2009.07.008

Alsberg, Z., & Nygårds, S. (2018) Samhällets vardagsrum - på gott och ont en intervjustudie om arbetssituationen på svenska folkbibliotek [Kandidatuppsats, Borås Högskola.]. Diva. <http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1227843&dswid=9612>

Bergström, G. & Ekström L.(2018) Tre diskursanalytiska inriktningar. i Bergström, G., & Boréus, K. (2018). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (4. uppl.). Studentlitteratur.

Biblioteksbladet. (2020). Om Biblioteksbladet. <https://www.biblioteksbladet.se/om-biblioteksbladet/>

Bibliotekslag. (SFS 2013:801). Kulturdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

Bibliotek i Samhälle (2019). *Informationsblad BiS 2019*. https://foreningenbis.files.wordpress.com/2019/09/infoblad_2019.pdf

Bryman, A. (2018). *Social research methods*. (5th. Ed.) Oxford University Press.

BRÅ. (2020). Simhallar och bibliotek En kartläggning av brott och ordningsstörningar. (2020:10). Brottsförebyggande rådet.

Clemens, A. (16 sep 2021). Majoritet av bibliotekarier vill kunna porta besökare. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/majoritet-av-bibliotekarier-vill-kunna-porta-besokare/>

DIK. (2019). *Samhället drar sig tillbaka - en rapport om arbetsmiljö på våra bibliotek*.

<https://assets.ctfassets.net/vkygthqfrquy/rZz9RxfBC2gmn0d9bmtYG/c130c44a4db249fe6ab336a0278778a5/samhallet-drar-sig-tillbaka-en-rapport-om-arbetsmiljon-pa-vara-bibliotek.pdf>

Ds 2019/1. *Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2019/01/ds-20191/>

Foucault, M. (1972). Vetandets arkeologi. Brutus Östling bokförlag symposion.

Hedemark, Å. (2009). *Det föreställda folkbiblioteket: en diskursanalytisk studie av biblioteksdebatter i svenska medier 1970-2006*. [Doktorsavhandling, Institutionen för ABM, Volym 3]. Uppsala universitet.

Hedemark, Å. (2018). Bevara eller förändra? En analys av debatter om folkbibliotek i dagspress 2007-2017. I J. Hansson & P. Wisselgren (Red.), *Bibliotekarier i teori och praktik: Utbildningsperspektiv på en unik profession*. (s. 211- 231). BTJ Förlag.

Hvenegaard Rasmussen, C., & Jochumsen, H. (2000). Ej blot til oplysning Biblioteket i oplevelsesamfundet. I Andersen, J., Hvenegaard Rasmussen, C., & Jochumsen, H. (red.) (2008). *At forstå biblioteket: en introduktion til teoretiske perspektiver*. 1. upl. Danmarks Biblioteksforening.

Högrell, A. (2018). *Uppfattning om störande beteenden på svenska folkbibliotek 1968-1999 exemplet Biblioteksbladet*. [Masteruppsats, Högskolan i Borås]. Diva. <http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1247278&dswid=-2756>

JO:s beslut dnr. 4650-2016. <https://www.jo.se/PageFiles/8782/4650-2016.pdf>

Jørgensen, M. (2021). *Folkbiblioteket - ett rum för socialt arbete? En kvalitativ studie om platsens betydelse för socialt arbete*. [Kandidat uppsats, Lunds universitet]. LUP. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=9071600&fileOid=9071603>

Kungliga Biblioteket. (2021). *Offentliga bibliotek*. <https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksutveckling/offentliga-bibliotek.html>

Lag om tillträdesförbud. (SFS 2021:34). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-202134-om-tilltradesforbud-till-butik_sfs-2021-34

Lloyd, P. (2020). The Public Library as a Protective Factor: An Introduction to Library Social Work, *Public Library Quarterly*, 39:1, 50-63, DOI: 10.1080/01616846.2019.1581872

Loman, S., & Mokhtari, A. (7 december 2020). Granskning: Biblioteken blir allt stökigare. *Tidningen Vision*. <https://vision.se/tidningenvision/arkiv/2020/nr8/granskning-biblioteken-blir-allt-stokigare/>

Mcdowell, J. (2016). Högljudda och tystade ungdomsgång: En diskursanalys av debatten om stökiga bibliotek. [Masteruppsats, Uppsala.]. Diva. <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A934402&dswid=-5885>

Miller, J. (29 juni 2016). *Being a librarian now means also being at least a part-time social worker*. <https://timeline.com/being-a-librarian-now-means-also-being-at-least-a-part-time-social-worker-f56c0c87da96>

- Motion 2016/17:2208. *Biblioteksfrågor*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/biblioteksfragor_H4022208
- Motion 2019/20:338. *Bibliotek i tradition och förnyelse*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/bibliotek-i-tradition-och-fornyelse_H702338
- Noll27. (U.Å.). *Om noll27*. <http://www.noll27.se/om-noll27/>
- Neuding, P. (15 maj 2015). Social oro ger stök på bibblan. *Svenska Dagbladet*.
- Pilerot, O., & Lindberg, J. (2018). *Sen går jag hem när det stänger : en studie av nyanländas biblioteksanvändning*. Regionbiblioteket Uppsala.
- Prop. 2021/22:108 *Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek*.
<https://data.riksdagen.se/fil/B4D22127-006C-4503-BD49-76CC3883220D>
- Qvist, F. (2016) Tysthetsnormen: En diskursanalytisk studie av debatten om stökiga folkbibliotek i relation till historiska biblioteksdiskurser. [Kandidatuppsats, Borås Högskola.]. Diva. <http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1075920&dswid=5350>
- Regeringen. (27 december 2021). *Tillträdesförbud till badanläggningar och bibliotek*. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/lagratsremiss/2021/12/tilltradesforbud-till-badanlaggningar-och-bibliotek/>
- Stockholms stadsbibliotek. (21 juni 2021). *Socialarbetare mellan hyllorna*. <https://biblioteket.stockholm.se/artikel/socialarbetare-bland-bokhyllorna>
- Svensk biblioteksforening. (2011). *Olika syn på saken: folkbiblioteken bland användare, icke användare och personal* (Rapport 2011:2). Stockholm: Svensk biblioteksforening. <http://www.biblioteksforeningen.se/wp-content/uploads/2017/01/olika-syn-pa-saken.pdf>
- Svensk biblioteksforening. (u.å.). Fakta om bibliotek. <https://www.biblioteksforeningen.se/fakta-om-bibliotek/>
- Svensk biblioteksforening. (2018). *Undersökning: användarnas åsikter om folkbibliotek*. Novus.
- Tryckfrihetsförordning* (SFS 2018:1801). Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tryckfrihetsforordning-1949105_sfs-1949-105
- Westin, I. (2022). Vilken roll ska folkbiblioteken ha? *Respons*, (1), 8.
- Wildemuth, B., M. & Perryman, C., L. (2017) Discourse Analysis. I B., M. Wildemuth (Red.) *Applications of social research methods to questions in information and library science*. (2nd ed.) (s. 330- 338). Libraries Unlimited.

Wildemuth, B., M. (2017) Existing Documents and Artifacts as Data. I B., M. Wildemuth (Red.) *Applications of social research methods to questions in information and library science*. (2nd. ed.). (s. 165- 172). Libraries Unlimited.

Winther Jørgensen, M., & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Studentlitteratur.

Yttrandefrihetslagen (SFS 2018:1802). Justitiedepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/yttrande-frihetsgrundlag-19911469_sfs-1991-1469

Artikelförteckning över empiriskt material

Al-Khameesi, N. (30 december 2021). Bibliotekarie om tillträdesförbud: löser inga verkliga problem. Svenska Dagsbladet.

Altestam, I. (1 oktober 2021). Biblioteket - en inkluderande arena för demokratiaktivism. Är tillträdesförbud till bibliotek en lösning mot stök, bråk och våld. *bis*. <https://foreningenbis.com/2021/10/01/14332/>

Andersson, T. (5 oktober 2021). Hon vill se fler bibliotekarier på barrikaderna. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/intervju-hon-vill-se-fler-bibliotekarier-pa-barrikaderna/>

Barth-Kron, V. (2 Januari 2022) Stöket på biblioteken - från myt till valfråga. *Expressen*.

Biblioteksbladet. (29 januari 2019). Nytt lagförslag: Porta stökiga besökare. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/folkbibliotek/nytt-lagforstag-porta-stokiga-besokare/>

Bis. (2021) Tillträdesförbud på biblioteken? *bis*, (4), 9-11. <https://foreningenbis.files.wordpress.com/2021/12/bis-2021-4-compressed.pdf>

Bustos, E. (1 Oktober 2021) Låt bli att tafsa så slipper du bli portad. *Dagens Nyheter*.

Clemens, A. (16 sep 2021). Anna Troberg: Biblioteken bör ingå i totalförsvaret. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/anna-troberg-biblioteken-bor-inga-i-totalforsvaret/>

Clemens, A.(28 september 2021) Regeringens besked: Lagförslag läggs om portning. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/politik/regeringens-besked-lagforstag-om-portning-i-januari/>

Clemens, A. (27 december 2021) Nytt lagförslag: Inför tillträdesförbud till bibliotek. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/nytt-lagforstag-infor-tilltradesforbud-till-bibliotek/>

DN. (10 Maj 2017). Fortsatt stökigt på bibliotek. *Dagens Nyheter*.

DN. (14 Augusti 2017). Stop på biblioteksbesök kan utredas. *Dagens Nyheter*.

Eriksson, T. (9 Maj 2017) Sälja knark bland böckerna - går alltså gränsen där? *Svenska Dagbladet*.

Eriksson, T. (15 september 2020). Brå ger stöd för portning. *Biblioteksbladet*.
<https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/bra-ger-stod-for-portning/>

Forssberg, J. (9 Januari 2017) Stäng ute de som förstör. *Expressen*.

Isaksson, P. (2022). Är bibliotekssocionomen här för att stanna? *noll27*, (1), 6-9, http://www.noll27.se/wp-content/uploads/2022/03/Nr-1-2022_lowresolution.pdf

Jarneck, L. (17 September 2020). Porta buset från bibblan och badhus. *Expressen*.

Jones, N. (2022). Vad tillträdesförbud till bibliotek kan innebära. *bis*, (1), 23-26.

Jonlund, R. (9 Januari 2017). Porta bråkstakar från bibliotek. *Svenska Dagbladet*.

Jonlund, R. (16 Maj 2017). Gränsen på bibliotek går inte vid narkotikaförsäljning. *Svenska Dagbladet*.

Jonsson, G. (26 December 2019). Tjuvar och tafsare måste ta konsekvenserna. *Dagens Nyheter*.

Lagerwall, K. (23 Mars 2017). Så vill staden stoppa tafsande badgäster. *Dagens Nyheter*.

Magnuson, L. (22 Oktober 2019). Självklart ska notoriska snattare och tafsare portas. *Dagens Nyheter*.

Magnå, J. (28 December 2021). Bråkstakar ska stoppas - inte bara i butiker. *Svenska dagbladet*.

Malm, V. (2 Januari 2022). Jag vill inte ha mer postmodern politik. *Expressen*.

Marteus, A-C. (29 December 2021) Erkänn att ni hade fel om stöket, Morgan. *Expressen*.

Nordevik, A. (18 Februari 2022) Oro för mer stök på bibliotek - "blivit värre". *Svenska Dagbladet*.

Rayman, S. (9 Februari 2020). Vem ska se till att buset hålls borta? *Expressen*.

Runnberg, J. (29 December 2021) En stängd dörr är inte tillräckligt. *Dagens Nyheter*.

Röshammar, M. (7 Mars 2022) Bibliotekschefen: nya stöklagen utan betydelse. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/bibliotekschefer-nya-stoklagen-utan-betydelse/>

Thente, J. (2 Februari 2019). Bibliotek vill välkomna vettvillingar. *Dagens Nyheter*.

Tottmar, M. (4 April 2017). Över 400 tillbud på biblioteken. *Dagens Nyheter*.

TT. (20 Oktober 2019). Kristersson vill öka oppositionstrycket. *Svenska dagbladet*.

TT. (26 Februari 2020). Brå ska kartlägga brottslighet på bibliotek. *Biblioteksbladet*. <https://www.biblioteksbladet.se/nyheter/bra-ska-kartlagga-brottslighet-pa-bibliotek/>

TT. (15 Januari 2022). Bibliotek kritiska mot förbud. *Dagens Nyheter*.

TT. (15 April 2022). M: Vandaler ska portas. *Svenska dagbladet*.